

چکیده

مقدمه: بیمارستانها، همانند دیگر سازمانهای موجود در جامعه، برای بقا و پیشرفت به وجود مدیران خلاق و نوآور نیازمندند. پرورش و تربیت چنین مدیرانی، بستری مناسب را طلب می نماید که فراهم آوردن این بستر خود، مستلزم تعیین و شناخت عوامل مؤثر بر خلاقیت و نوآوری افراد می باشد. متأسفانه علیرغم اهمیت تعیین این عوامل در بخش بهداشت و درمان و به ویژه بیمارستانها، چنین پژوهشی در ایران انجام نگرفته است. همین امر پژوهشگر را بر آن داشت تا با انجام یک بررسی، به شناسایی مهمترین عوامل مؤثر بر خلاقیت و نوآوری مدیران بیمارستانها بپردازد.

روش پژوهش: پژوهش حاضر به روش مقطعی در بهار سال ۱۳۸۳ انجام گرفت. مدیران ارشد (رئیس بیمارستان، مدیر بیمارستان و مدیر خدمات پرستاری) در ۲۲ بیمارستانهای شهر اصفهان (۶۶ نفر) جامعه آماری این پژوهش را تشکیل دادند. گردآوری اطلاعات به وسیله پرسشنامه خودساخته، انجام گرفت. این پرسشنامه که پس از انجام مطالعات و تعیین مهمترین عوامل مؤثر بر خلاقیت و نوآوری مدیران تدوین شده، شامل ۳ بخش بود. بخش اول پرسشنامه به مشخصات فردی پاسخ دهنده (۷ سؤال صفحه اول پرسشنامه)، بخش دوم به طرح ۱۸ سؤال جهت تعیین مهمترین عوامل مؤثر بر خلاقیت مدیران (۱۶ سؤال بسته و ۲ سؤال برای اولویت بندی) و بخش سوم پرسشنامه نیز به طرح ۱۹ سؤال جهت تعیین مهمترین عوامل مؤثر بر نوآوری مدیران (۱۷ سؤال بسته و ۲ سؤال برای اولویت بندی) اختصاص داشت. پژوهشگر پس از تدوین پرسشنامه خود از طریق مطالعات کتابخانه ای و اینترنت و کسب اعتبار آن از متون تخصصی، با مراجعه به دانشکده های مربوط و جمع آوری نظرات اساتید و کارشناسان متخصص، اقدام به کسب اعتبار صوری پرسشنامه نمود. پایایی این پرسشنامه نیز با انجام آزمون پیش آزمون و پس آزمون، در میان ۱۰ نفر از مدیران ارشد بیمارستانها ارزیابی شد. داده های به دست آمده از ۶۱ پرسشنامه تکمیل شده، با استفاده از نرم افزار آماری SPSS تجزیه و تحلیل شد و برای مقایسه میانگین امتیازهای به دست آمده در گروههای مختلف از آزمونهای کولموگوروف-اسمیرنوف، من-ویتنی یو، کروسکال-والیس، آنالیز واریانس و

آزمون t استفاده شد. در تحلیل داده ها حداکثر امتیاز ممکن برای عوامل مؤثر بر خلاقیت و نوآوری ۲۰ و حداقل آن صفر در نظر گرفته شد.

یافته ها: یافته های پژوهش در ۲۴ جدول تنظیم گردید. یافته ها نشان داد، مهمترین عوامل مؤثر بر خلاقیت مدیران بیمارستان، عوامل سازمانی با کسب امتیاز ۱۶/۲۸ بود و در میان زیر مجموعه های عوامل سازمانی، عوامل مربوط به سیستم پاداش بیشترین امتیاز را به دست آورد. همچنین مهمترین عوامل مؤثر بر نوآوری مدیران بیمارستان، عوامل فردی با کسب امتیاز ۱۷/۸۷ شناخته شد و در میان زیر مجموعه های عوامل فردی، عوامل مربوط به علم، دانش و تخصص مدیر بیشترین امتیاز را به دست آورد.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج به دست آمده، فراهم آوردن محیط مناسب و مطلوب سازمانی می تواند زمینه را برای تشویق و ترغیب خلاقیت در مدیران بیمارستانها ایجاد نماید. برای ایجاد چنین محیطی نیز اصلاح سیستم های پرداختی و طراحی یک سیستم پرداخت مناسب در بیمارستانها، اقدامی ضروری به نظر می آید. سیستم پرداختی و تشویقی باید به گونه ای باشد که متناسب با هر گونه فعالیت خلاقانه مدیران، انعطاف پذیری لازم را داشته باشد و پاداشی مناسب به مدیران خلاق ارائه دهد. همچنین به منظور تشویق نوآوری توصیه می شود مدیران با مطالعه و تحقیق، توان علمی و تخصصی خود را بالا برده، در پی کسب تجربه های بیشتری باشند و از شکست نهراسند. تغییر فرهنگ حاکم در بیمارستانها و تبدیل نوآوری به یک هنجار و ارزش مثبت، نیز خالی از فایده نیست.

کلید واژه ها: خلاقیت مدیران، نوآوری مدیران، بیمارستان.